

فهرست

درس هفتم: وضعیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی

۱۸۶	مسلمانان پس از رحلت رسول خدا ﷺ
۱۸۸	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۱۹۵	درس هشتم: احیای ارزش‌های راستین
۱۹۸	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۲۰۴	درس نهم: عصر غیبت
۲۰۹	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۲۱۵	درس دهم: مرجعیت و ولایت فقیه
۲۲۰	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۲۲۵	درس یازدهم: عزت نفس
۲۲۸	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۲۳۳	درس دوازدهم: پیوند مقدس
۲۳۷	پرسش‌های چهارگزینه‌ای

پایه دوازدهم

۲۴۴	بخش اول: تفکر و اندیشه
۲۴۵	درس اول: هستی‌بخش
۲۴۸	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۲۵۴	درس دوم: یگانه‌بی‌همتا
۲۵۸	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۲۶۳	درس سوم: توحید و سبک زندگی
۲۶۷	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۲۷۲	درس چهارم: فقط برای تو
۲۷۶	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۲۸۱	درس پنجم: قدرت پرواز
۲۸۵	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۲۹۰	درس ششم: سنت‌های خداوند در زندگی
۲۹۵	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۳۰۰	بخش دوم: در مسیر
۳۰۱	درس هفتم: بازگشت
۳۰۵	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
	درس هشتم: زندگی در دنیای امروز و عمل به احکام
۳۰۹	الهی
۳۱۳	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۳۱۸	درس نهم: پایه‌های استوار
۳۲۲	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۳۲۵	درس دهم: تمدن جدید و مسئولیت ما
۳۲۹	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۳۳۲	پاسخ‌نامه کلیدی

پایه دهم

۸	درس اول: هدف زندگی
۱۲	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۱۹	درس دوم: پر پرواز
۲۳	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۲۸	درس سوم: پنجره‌ای به روشنایی
۳۱	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۳۷	درس چهارم: آینده روشن
۴۱	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۴۷	درس پنجم: منزلگاه بعد
۵۰	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۵۵	درس ششم: واقعه بزرگ
۵۸	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۶۴	درس هفتم: فرجام کار
۶۸	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۷۴	درس هشتم: آهنگ سفر
۷۸	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۸۳	درس نهم: دوستی با خدا
۸۷	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۹۲	درس دهم: یاری از نماز و روزه
۹۷	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۱۰۴	درس یازدهم: فضیلت آراستگی
۱۰۷	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۱۱۲	درس دوازدهم: زیبایی پوشیدگی
۱۱۵	پرسش‌های چهارگزینه‌ای

پایه یازدهم

۱۲۰	بخش اول: تفکر و اندیشه
۱۲۱	درس اول: هدایت الهی
۱۲۴	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۱۳۰	درس دوم: تداوم هدایت
۱۳۵	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۱۴۱	درس سوم: معجزه جاویدان
۱۴۵	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۱۵۰	درس چهارم: مسئولیت‌های پیامبر ﷺ
۱۵۵	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۱۶۲	درس پنجم: امامت، تداوم رسالت
۱۶۸	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۱۷۵	درس ششم: پیشوایان اسوه
۱۸۰	پرسش‌های چهارگزینه‌ای

« هستی بخش » ...

■ **تفکر در مورد هستی:** اگر انسان در مورد جهان دور و نزدیک؛ یعنی آسمان بی کران و زمین، جنگل‌ها، دریاها و بیابان‌ها بیندیشد، به یک سؤال پی می‌برد و آن این است: **موجودات جهان، هستی خود را وامدار چه کسی هستند؟**

نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

- ۱ **معرفت فطری نسبت به خداوند:** ما براساس فطرت خویش (سرشت خداآشنا)، خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم. به روشنی می‌دانیم در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به موجودات مدد می‌رساند. *(سنت امداد الهی درس ۶، سال دوازدهم)*
- ۲ **معرفت عمیق‌تر درباره خداوند:** قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرا می‌خواند و راه‌های گوناگونی را برای درک وجود او و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد. یکی از این راه‌ها تفکر درباره نیازمندی جهان در پیدایش، به آفریننده است.

استدلال نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

مقدمه ۱ ما پدیده‌هایی هستیم که وجود و هستی‌مان از خودمان نیست. اشیای پیرامون ما هم مانند حیوانات، گیاهان، زمین و ستاره‌ها همین‌طور پدیده‌هایی هستند که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.

مقدمه ۲ پدیده‌هایی که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد. (قائم بالذات)

مثال چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد.

ذات نیافتۀ از هستی، بخش خشک ابّری که بود ز آب تهی	چون تواند که بود هستی‌بخش ناید از وی صفت آب‌دهی
---	---

یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست که خودش ذاتاً موجود باشد. در این صورت چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت. همواره بوده است و همواره خواهد بود.

نتیجۀ استدلال ما و همه پدیده‌های جهان، در پدیدآمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمۀ هستی باشد. این وجود برتر و متعالی «خدا» نامیده می‌شود.

تفکر در متن

خلاصۀ استدلال:

مقدمه ۱ ما و این جهان وجودمان از خودمان نیست.

مقدمه ۲ موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به وجود دیگری هستند.

نتیجۀ ما و همه پدیده‌های جهان به آفریننده‌ای نیاز داریم که سرچشمۀ هستی باشد و او خداست.

نیازمندی جهان به خدا در بقا

■ **یک نمونه:** مسجد گوهرشاد یکی از شاهکارهای هنر ایرانی، بازمانده از دورۀ تیموریان است و جاذبه زیادی برای گردشگران و زائران دارد. این مسجد باشکوه هم‌چنان باقی است اما از معمار و بتا و کارگرانی که آن را با عشق و هنر بنا کرده‌اند، خبری نیست.

پرسش آیا رابطه خدا با جهان مانند رابطه بتا با مسجد است؟

■ **تفاوت بنیادین:** میان رابطه مسجد و بتای آن و از طرف دیگر جهان و خداوند، یک تفاوت بنیادین وجود دارد:

اول: مسجد از مصالح ساختمانی تشکیل شده است و هیچ کدام را بتا به وجود نیاورده است. هر یک از مصالح هم خاصیتی دارند که بتا به وجود نیاورده است، پس بتا نه اجزای ساختمان را به وجود آورده و نه خواص آن را. کار بتا فقط جابه‌جا کردن و چینش آن است.

دوم: خداوند خالق همه چیز و خواص آن‌ها از جمله خود بتا است (توحید در خالقیت). پس وجود بتا و مصالح و خواص مصالح، وابسته به وجود خداست و خداوند هر لحظه اراده کند آن‌ها را از بین می‌برد و متلاشی می‌کند.

نتیجه جهان همواره و در هر «آن» به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود.

■ **مثال دقیق‌تر:** رابطه جهان با خداوند تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است. همین که مولد متوقف می‌شود، جریان برق هم قطع می‌شود و لامپ‌های متصل به آن خاموش می‌شوند.

نکته مسجد با ساخته شدن از بتا بی‌نیاز می‌شود اما موجودات چنین نیستند و پس از پیدایش هم‌چنان مانند لحظه نخست خلق شدن به خداوند نیازمند هستند. از این‌رو دائماً با زبان حال به پیشگاه الهی عرض نیاز می‌کنند.

شعر - مولوی

موضوع - نیاز موجودات جهان در پیدایش و بقا به خداوند

ما چو ناییم و نوا در ما ز توست	ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست
ما که باشیم ای تو ما را جانِ جان	تا که ما باشیم با تو در میان
ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما	تو وجود مطلق، فانی‌نما
ما همه شیران ولی شیر علم	حمله‌مان از باد باشد دم‌بدم

پیام شعر ۱ - شیر علم منظور شیری است که روی پرچم (علم) کشیده شده است و در اثر وزش باد تکان می‌خورد ولی خودش هیچ حرکتی ندارد.

۲ - مفهوم کلی ابیات در ارتباط با موضوع نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقاست.

تدبر

موضوع - نیازمندی و فقر موجودات در پیدایش و بقا به خداوند

۱ یا ایها النَّاس

ای مردم

أنتم الفقراء الی الله

شما به خداوند نیازمند هستید

و الله هو الغنی الحمید

و خدا است که [تنها] بی‌نیاز ستوده است.

پیام آیه ۱ - انسان در هستی خود و همه چیزهایی که در جهان است به خداوند نیازمند است.

۲ - مخاطب آیه ﴿أنتم الفقراء...﴾ همه مخلوقات است.

۳ - موجودات هم در هستی خود و هم در ادامه زندگی خود به خداوند نیازمندند. (وجود و بقا)

۴ - خداوند تنها موجودی است که به هیچ چیز و هیچ کس وابسته و نیازمند نیست.

۵ - فقر موجودات در هستی‌شان و نیازمندی‌شان به خدا به دلیل پدیده بودن آن‌هاست.

۶ - فقر سرمنشأ نابودی و غنی‌بودن سرمنشأ ابدی‌بودن است.

موضوع - نیازمندی مخلوقات به خداوند در بقا

۲ یسأله من فی السماوات و الارض

هر آن چه در آسمان‌ها و زمین است، پیوسته از او درخواست می‌کند.

کلّ یوم هو فی شأن

او همواره دست‌اندرکار امری است.

پیام آیه ۱ - موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند، زیرا موجودات در پیدایش و بقا به خداوند نیازمند هستند.

۲ - خداوند هر لحظه دست‌اندرکار امری است، زیرا موجودات هر لحظه از خداوند در حال کسب فیض هستند و خداوند هر

لحظه در حال فیض‌رساندن و تدبیر جهان است. برای همین هر لحظه دست‌اندرکار امری است.

۳ - درخواست دائمی موجودات از خدا به دلیل نیازمندی آن‌ها به خداست.

آگاهی سرچشمه بندگی

۱ - انسان‌های ناآگاه نسبت به نیاز دائمی انسان به خداوند، بی‌توجه‌اند.

۲ - دائماً سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند.

خود را نیازمند عنایت پیوسته خدا می‌دانند.

۳ هر چه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس می‌کند و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌نماید.

افزایش خودشناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش بندگی

۴ پیامبر گرامی اسلام با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می‌خواهد که برای یک لحظه هم لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد و او را به حال خود واگذار نکند.

اللهم لا تكلني إلى نفسي طرفة عين أبداً
خدایا هیچ‌گاه مرا چشم به هم زدنی به خودم وا مگذار.

پیام حدیث ۱ با درک بیشتر نیاز به خداوند، ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کنیم.

۲ این درخواست پیامبر اکرم ﷺ، بیانگر درک بیشتر ایشان نسبت به فقر و نیاز انسان ﴿انتم الفقراء الى الله﴾ است.

نور هستی

الف قرآن کریم رابطه خداوند و جهان هستی را با کلمه‌های بیان می‌کند که در نظر اول برای ما شگفت‌انگیز است ولی پس از تفکر دقیق به معنای آن پی می‌بریم.

نور ۳۵

موضوع - خداوند نور هستی

الله نور السماوات والارض

خداوند نور آسمان‌ها و زمین است.

پیام آیه ۱ نور هم خودش پیداست و هم سبب آشکارشدن و پیدایی دیگر چیزها می‌شود.

۲ خداوند نور هستی است؛ یعنی همه موجودات، هستی خود را از خداوند می‌گیرند.

۳ این حدیث بیانگر «تجلی خداوند در مخلوقات» است.

توضیح تشبیه

- نور چیزی است که خودش پیدا و آشکار است و سبب پیدایی و آشکارشدن چیزهای دیگر نیز می‌شود.
- نورهای معمولی این خاصیت را دارند که خودشان آشکارند و سبب آشکارشدن اشیای دیگر هم می‌شوند.
- خداوند نور هستی است؛ یعنی تمام موجودات «وجود» خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می‌گذارند و وجودشان به او وابسته است.
- هر چیزی در جهان بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود.
- هر موجودی در حد خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت و رحمت و سایر صفات الهی است. از همین‌رو آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند.

شعر - شیخ محمود شبستری

دلی کز معرفت نور و صفا دید

به هر چیزی که دید اول خدا دید

شعر - باباطاهر

به صحرا بنگرم صحرا تو بینم

به دریا بنگرم دریا تو بینم

به هر جا بنگرم کوه و در و دشت

پیام اشعار - هر دو شعر نشان‌دهنده این هستند که هر چیزی در جهان در حد خودش تجلی‌بخش خداوند و صفات اوست.

تفکر در حدیث

حدیث - امام علی علیه السلام فرمود:

ما رأيت شيئاً

هیچ چیزی را ندیدم

آلا و رأيت الله

مگر این که خداوند را

قبله و بعده و معه

قبل و بعد و با آن دیدم

پیام حدیث ۱ تجلی خداوند در موجودات از این حدیث برداشت می‌شود.

۲ فطرت خداشنای انسان در این حدیث مورد تأکید قرار می‌گیرد.

معرفت عمیق

این که انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والاست که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید اما هدفی قابل دسترس است. به خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند.

اگر قدم پیش بگذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی را به ما خواهد چشاند.

ناتوانی در شناخت ذات و چیستی خداوند

پرسش آیا می‌توان به ذات خداوند پی برد و چیستی او را مشخص کرد؟

پاسخ - موضوعاتی که می‌خواهیم درباره آن‌ها شناخت پیدا کنیم دو دسته‌اند:

دسته اول: «امور محدود» موضوعاتی هستند که در محدوده شناخت ما قرار می‌گیرند؛ مثل گیاهان، حیوانات، ستارگان و کیهکشان‌ها. حتی کیهکشان‌های دور می‌توانند روزی شناخته شوند و انسان به ماهیت آن‌ها دست یابد. در حقیقت ذهن انسان گنجایش و توان فهم چیستی و ذات این موضوعات را دارد (معلول)؛ زیرا همه آن‌ها اموری محدود هستند (علت).

دسته دوم: «موضوعات نامحدود» اموری هستند که نامحدودند و ذهن ما گنجایش درک آن‌ها را ندارد؛ زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است. در واقع ما به دلیل محدودبودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم.

■ ذات خداوند نامحدود است: خداوند حقیقتی نامحدود دارد، در نتیجه ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید؛ بنابراین با این‌که ما به وجود خداوند به عنوان آفریدگار جهان پی می‌بریم و صفات او (کیستی) را می‌توانیم بشناسیم، اما نمی‌توانیم ذات و چیستی او را دریابیم.

حدیث - پیامبر اکرم ﷺ

موضوع - عدم توانایی درک چیستی، ذات یا ماهیت خداوند

در همه چیز تفکر کنید

تفکروا فی کل شیء

ولی در ذات خداوند تفکر نکنید.

و لا تفکروا فی ذات الله

پیام حدیث - تفکر در ذات و چیستی خداوند برای انسان ممکن نیست؛ زیرا ذات خداوند نامحدود است و در ذهن محدود ما نمی‌گنجد.

اندیشه و تحقیق

وجود جهان از خداست ولی وجود ساعت از ساعت‌ساز نیست و فقط آن را تنظیم می‌کند. دوام و بقای ساعت وابسته به ساعت‌ساز نیست، اما بقای جهان وابسته به خداوند است.

1 تفاوت‌های رابطه جهان و خداوند
بارابطه ساعت و ساعت‌ساز

پرسش‌های چهارگزینه‌ای

تست‌های کنکور

(هنر ۹۹)

۱۲۴۴- بیت زیر با کدام مورد، تناسب مفهومی دارد؟

«دوست نزدیک‌تر از من به من است وین عجب‌تر که من از وی دورم»

(۱) ﴿اللهم لا تکلنی الی نفسی طرفة عین ابدأ﴾

(۲) ﴿تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله﴾

(۳) ﴿ما رأیت شیئاً الا و رأیت الله قبله و بعده و معه﴾

(۴) ﴿اتما المؤمن بمنزلة کفة المیزان کما زید فی ایمانه زید فی بلائه﴾

(ریاضی ۹۹)

۱۲۴۵- از آیه شریفه ﴿الله نور السماوات و الارض...﴾ کدام مفهوم دریافت می‌شود؟

(۱) هر چیزی در این جهان، نشانگر نور خالق و پروردگار جهان است و روشنی‌بخش آسمان و زمین می‌باشد.

(۲) شناخت ذات خداوند، معرفتی عمیق و والاست که در نگاه نخست مشکل، اما هدفی در دسترس است.

(۳) هر موجودی در حد خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

(۴) خداوند نور هستی است و تمام موجودات تنها در مرحله پیدایش وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او نورانی می‌شوند.

(تبری ۹۹)

۱۲۴۶- مایه طراوت و زیبایی بهار جوانی و شکوفایی استعدادهای انسان، کدام است؟

(۱) ﴿ادمان التفکر فی الله و فی قدرته﴾

(۲) ﴿من یعیش بالاحسان اکثر ممن یعیش بالاعمار﴾

(۳) ﴿کما زید فی ایمانه زید فی بلائه﴾

(۴) ﴿انتم الفقراء الی الله و الله هو الغنی الحمید﴾

۱۲۴۷- پیام کدام آیه شریفه، حاکی از آن است که هر موجودی در حد خودش تجلی‌بخش خداوند و نشانگر حکمت و قدرت الهی است؟ (تبری ۹۹)

(۱) ﴿و لم یکن له کفو احد﴾ (۲) ﴿کل یوم هو فی شأن﴾ (۳) ﴿الله نور السماوات و الارض﴾ (۴) ﴿ان الله ربی و ربکم فاعبدوه﴾

(زیان ۹۹)

۱۲۴۸- بیت زیر بیانگر کدام آیه شریفه است؟

«ما همه شیران ولی شیر علم حمله‌مان از باد باشد دم‌بدم»

(۱) ﴿قل من رب السماوات و الارض قل لله﴾

(۲) ﴿قل الله خالق کل شیء و هو الواحد القهار﴾

(۳) ﴿یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله و الله هو الغنی الحمید﴾

(۴) ﴿و من الناس من یبعد الله علی حرف فان أصابه خیر اطمأن﴾

۱۲۴۹- کدام بیت، مفهوم عبارت «ما رأیت شیئاً الا و رأیت الله قبله و بعده و معه» را بیان نموده و چرا امکان دسترسی به آن برای جوانان و نوجوانان بیشتر است؟

- (ریاضی ۹۹)
- (۱) به هر جا بنگرم کوه و در و دشت/ نشان از قامت رعنا تو بینم - معرفت عمیق و والا
  - (۲) به هر جا بنگرم کوه و در و دشت/ نشان از قامت رعنا تو بینم - پاکی و صفای قلب
  - (۳) به بینندگان آفریننده را/ نبینی مرنجان دو بیننده را - پاکی و صفای قلب
  - (۴) به بینندگان آفریننده را/ نبینی مرنجان دو بیننده را - معرفت عمیق و والا

۱۲۵۰- اکنون که می‌دانیم «ما همه شیران ولی شیر علم/ حمله‌مان از باد باشد دم‌بدم»، شایسته است چگونه دعا کنیم؟

- (ریاضی ۹۸)
- (۱) «ان صلاتی و نسکی و محیای و مماتی لله رب العالمین»
  - (۲) «رب ارجعون لعلی اعمل صالحاً فیما ترکت»
  - (۳) «اللهم لا تکلنی الی نفسی طرفة عین ابداً»
  - (۴) «الله اعلم حیث یجعل رسالته»

۱۲۵۱- برترین عبادت کدام است و ثمره آن چگونه ظاهر می‌گردد؟

- (تهری ۹۸)
- (۱) «ادمان التفکر فی الله و فی قدرته» - نیازمندی به خدا
  - (۲) «ادمان التفکر فی الله و فی قدرته» - شکوفایی استعدادها
  - (۳) «من یعیش بالاحسان اکثر من یعیش بالاعمار» - نیازمندی به خدا
  - (۴) «من یعیش بالاحسان اکثر من یعیش بالاعمار» - شکوفایی استعداد

۱۲۵۲- اگر سؤال شود «آیا می‌توانیم به ذات خدا پی ببریم؟»، پاسخ ما کدام است و دلیل آن چیست؟

- (زبان ۹۸)
- (۱) منفی - احاطه جزء بر کل محال است.
  - (۲) مثبت - ذات و صفات خداوند یکی است.
  - (۳) مثبت - در پشت پرده ظاهر و در ورای هر چیزی خداوند را می‌توان دید.
  - (۴) منفی - فقط با اندیشه و دستگاه بینایی نمی‌توان به صفات خدا پی برد.

۱۲۵۳- این درخواست که «لا تکلنی الی نفسی طرفة عین ابداً»، ثمره فهم کدام مطلب است؟

- (انسانی ۹۸)
- (۱) آفرینش همه تنبیه خداوند دل است
  - (۲) به صحرا بنگرم صحرا تو بینم
  - (۳) دلی کز معرفت نور صفا دید
  - (۴) ما همه شیران ولی شیر علم
  - (۱) دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار
  - (۲) به دریا بنگرم دریا تو بینم
  - (۳) به هر چیزی که دید اول خدا دید
  - (۴) حمله‌مان از باد باشد دم‌بدم

۱۲۵۴- مفهوم نیازمندی مخلوقات به خداوند متعال در هر «آن» در کدام بیت بیان شده است؟

- (فارح از کشور ۹۸)
- (۱) ما نبودیم و تقاضامان نبود
  - (۲) لذت هستی نمودی نیست را
  - (۳) ما چو ناییم و نوا در ما ز توست
  - (۴) خشک ابری که بود ز آب تهی
  - (۱) لطف تو ناگفته مامی شنود
  - (۲) عاشق خود کرده بودی نیست را
  - (۳) ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست
  - (۴) ناید از وی صفت آب‌دهی

۱۲۵۵- پیامبر اکرم ﷺ کدام مورد را برترین عبادت معرفی نموده‌اند؟

- (فارح از کشور انسانی ۹۸)
- (۱) اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت او
  - (۲) گرایش به خداوند و تمسک به او
  - (۳) بیان سخن حق در مقابل سلطان ستمگر
  - (۴) رسیدن به حضور قائم در حال پیروی از او

۱۲۵۶- به کدام علت پیامبر گرامی اسلام ﷺ به «تفکروا فی کل شیء و لا تفکروا فی ذات الله» دستور داده‌اند؟

- (ریاضی ۹۵)
- (۱) لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است و ما هرگز به هستی و چیستی خدا دسترسی نداریم.
  - (۲) تفکر در ذات خداوند موجب محدودشدن هستی خداوند می‌شود و ما فقط توان فهم چیستی خداوند را داریم.
  - (۳) به دلیل محدودبودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات خداوند را دریابیم و چگونگی وجودش را درک کنیم.
  - (۴) هستی و چیستی خداوند در ظرف ذهن ما نمی‌گنجد و ما فقط توانایی فهم مخلوقات خداوند را داریم.

۱۲۵۷- از حدیث شریف «ما رأیت شیئاً الا و رأیت الله قبله و بعده و معه»، به کدام پیام و مقصد پی می‌بریم؟

- (زبان ۹۵)
- (۱) وابسته‌بودن جهان در پیدایش
  - (۲) مشاهده‌کردن خداوند با چشم مادی
  - (۳) فطرت خداشنا و خداگرا
  - (۴) پاکی و صفای قلب وسیله رؤیت هستی

۱۲۵۸- با توجه به حدیث شریف «لا تفکروا فی ذات الله...»، پیامبر گرامی اسلام ﷺ فرمودند درباره چه چیزی فکر نکنید و علت آن چیست؟ (هنر ۹۴)

- (۱) چیستی خداوند - چون شناخت صفات و ویژگی‌های خداوند امکان‌پذیر نیست.
- (۲) هستی خداوند - چون شناخت صفات و ویژگی‌های خداوند امکان‌پذیر نیست.
- (۳) چیستی خداوند - چون لازمه شناخت هر چیزی احاطه بر آن است.
- (۴) هستی خداوند - چون لازمه شناخت هر چیزی احاطه بر آن است.

۱۲۵۹- پیام آیه شریفه «الله نور السماوات و الارض» این است که جهان در ..... نیازمند به خدا است و تمام موجودات ..... اند. (فارح از کشور ۹۲)

- (۱) پیدایش و بقا - آیه‌ای از آیات الهی
- (۲) پیدایش و هستی یافتن - آیه‌ای از آیات الهی
- (۳) پیدایش و بقا - نوری از انوار وجود
- (۴) پیدایش و هستی یافتن - نوری از انوار وجود

۱۲۶۰- با توجه به معارف اسلامی، شناخت «هستی» و «چیستی» خداوند به ترتیب موصوف به کدام دو صفت است؟

- (هنر ۹۲)
- (۱) ممکن - ناممکن
  - (۲) ناممکن - ممکن
  - (۳) ممکن - ممکن
  - (۴) ناممکن - ناممکن

تست‌های تألیفی

۱۲۶۱- این بیت «ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی‌بخش» به کدام موضوع در مورد استدلال اثبات وجود خدا اشاره دارد و کدام مقدمه را بیان می‌کند؟

- (۱) همه پدیده‌هایی که ما می‌بینیم وجودشان از خودشان نیست. - مقدمه اول
  - (۲) همه پدیده‌هایی که ما می‌بینیم وجودشان از خودشان نیست. - مقدمه دوم
  - (۳) پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست برای موجود شدن به پدیدآورنده‌ای احتیاج دارند. - مقدمه دوم
  - (۴) پدیده‌ها که وجودشان از خودشان نیست برای موجود شدن به پدیدآورنده‌ای احتیاج دارند. - مقدمه اول
- ۱۲۶۲- برگ و بار اندیشه انسان چگونه ظاهر می‌شود و چگونه یک چیز همواره خودش هست و خواهد بود؟

- (۱) ایمان در قلب - اگر نیازمندی خود را بهتر درک کند.
- (۲) اعمال انسان - اگر نیازمندی خود را بهتر درک کند.
- (۳) ایمان در قلب - اگر خودش ذاتاً موجود باشد.
- (۴) اعمال انسان - اگر خودش ذاتاً موجود باشد.

۱۲۶۳- اگر بگوییم «ما و همه پدیده‌های جهان، در پدیدآمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد»، پیام کدام آیه شریفه را بیان نموده‌ایم؟

- (۱) ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّمِ الْفِرْعَاءِ إِلَى اللَّهِ﴾
- (۲) ﴿يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
- (۳) ﴿وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾
- (۴) ﴿كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾

۱۲۶۴- جمله «مسجد با ساخته شدن از بنا بی‌نیاز می‌شود اما موجودات چنین نیستند و پس از پیدایش نیز هم‌چنان مانند لحظه نخست خلق شدن به خدا نیازمندند.» به مفهوم کدام شعر اشاره نموده است؟

- (۱) ذات نایافته از هستی، بخش
  - (۲) خشک ابیری که بود ز آب تهی
  - (۳) ما همه شییران ولی شیر علم
  - (۴) دلی کز معرفت نور و صفا دید
- چون تواند که بود هستی‌بخش
ناید از وی صفت آب‌دهی
حمله‌مان از باد باشد دم‌بهدم
به هر چیزی که دید، اول خدا دید

۱۲۶۵- کدام جمله در مورد دیدگاه انسان‌های آگاه نسبت به نیاز خود به خداوند نادرست می‌باشد؟

- (۱) انسان‌های آگاه دائماً سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند.
- (۲) انسان‌های آگاه خود را نیازمند عنایت پیوسته خداوند می‌دانند.
- (۳) هر چه معرفت انسان‌های آگاه به خدا بیشتر شود نیاز به او را بیشتر احساس می‌کند.
- (۴) افزایش خودشناسی انسان‌های آگاه در نهایت به درک فقر و نیاز منجر می‌شود.

۱۲۶۶- در مورد استدلال در مورد نیازمندی جهان به خدا در پیدایش چند گزاره درست است؟

- (الف) پدیده‌ها نیازمند پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد.
- (ب) به وجودی که هستی‌اش از خودش باشد قائم بالذات می‌گوییم.
- (پ) ما و اشیای اطراف ما همه پدیده هستیم.
- (ت) سرچشمه هستی پدیده‌ای است که خودش پدیده نباشد.

- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۱۲۶۷- میان «افزایش خودشناسی» و «درک فقر و نیاز» چه ارتباطی وجود دارد و کدام عبارت شریفه به این موضوع اشاره دارد؟

- (۱) مستقیم - «اللَّهُمَّ لَا تَكُنْ لِى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا»
- (۲) مستقیم - «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»
- (۳) عکس - «اللَّهُمَّ لَا تَكُنْ لِى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا»
- (۴) عکس - «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»

۱۲۶۸- این جمله که «هر چیزی در این جهان بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی است»، پیام کدام آیه شریفه را برای ما ترسیم می‌نماید؟

- (۱) ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
- (۲) ﴿يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
- (۳) ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّمِ الْفِرْعَاءِ إِلَى اللَّهِ﴾
- (۴) ﴿كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾

۱۲۶۹- در مدار بندگی انسان چه چیزی را می‌توان سرچشمه آن شمرد و ابراز بیشتر بندگی در درگاه احدیت بازتاب و معلول چیست؟

- (۱) آگاهی - درک عنایات پیوسته الهی
- (۲) خودشناسی - درک عنایات پیوسته الهی
- (۳) آگاهی - افزایش معرفت انسان به خدا
- (۴) خودشناسی - افزایش معرفت انسان به خدا

۱۲۷۰- اگر بپذیریم موجودات جهان وجودشان را از نور الهی کسب کنند و وجودشان به وجود الهی وابسته باشد، چه نتیجه‌ای از این رابطه میان موجودات و ذات اقدس الهی می‌توان گرفت؟

- ۱) پدیده‌های مادی مثل ما، وجودشان از خودشان نیست بلکه برای موجود شدن به وجودی فراتر از خود نیازمند هستند.
- ۲) هر موجودی در حد خودش تجلی‌بخش خداوند و بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی است.
- ۳) تنها خداوند است که وجودی بی‌نیاز است و در ذات خود به هیچ چیز وابسته نیست.
- ۴) خداوند هر روز و هر آن در حال فیض‌بخشیدن به موجودات جهان است و جهان در بقای خود به خداوند نیازمند است.

۱۲۷۱- به ترتیب هر کدام از عبارتهای زیر مربوط به پیام کدام آیه می‌باشد؟

(الف) موجودات پیوسته از خداوند در حال درخواست هستند.

(ب) نیازمندی موجودات به خدا به دلیل پدیده‌بودن آنهاست.

(پ) در هر چیزی می‌توان خداوند و علم و قدرت او را مشاهده کرد.

- ۱) ﴿اللّٰهُ نُورَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ﴾ - ﴿يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ﴾ - ﴿اَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ اِلَى اللّٰهِ وَ اللّٰهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ﴾
- ۲) ﴿يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ﴾ - ﴿اَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ اِلَى اللّٰهِ وَ اللّٰهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ﴾ - ﴿اللّٰهُ نُورَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ﴾
- ۳) ﴿يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ﴾ - ﴿اللّٰهُ نُورَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ﴾ - ﴿اَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ اِلَى اللّٰهِ وَ اللّٰهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ﴾
- ۴) ﴿اَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ اِلَى اللّٰهِ وَ اللّٰهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ﴾ - ﴿اللّٰهُ نُورَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ﴾ - ﴿يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ﴾

۱۲۷۲- اگر بخواهیم مفهوم حدیث شریف «ما رأیت شیئاً الا و رأیت الله قبله و بعده و معه» را در قالب شعر ارائه کنیم، کدام بیت شعر ما را به این هدف رهنمون نخواهد کرد؟

۱) دلی کز معرفت نور و صفا دید	به هر چیزی که دید، اول خدا دید
۲) به هر جا بنگرم کوه و در و دشت	نشان از قامت رعنا تو بینم
۳) خشک ابری که بود ز آب تهی	ناید از وی صفت آب‌دهی
۴) به صحرا بنگرم صحرا تو بینم	به دریا بنگرم دریا تو بینم

۱۲۷۳- کدام تشبیه برای ارتباط میان موجودات جهان و خداوند دقیق‌تر است و این تشبیه بیانگر چه نوع از وابستگی میان موجودات و خداوند متعال است؟

۱) مسجد و بنای آن - وابستگی در پیدایش	۲) مسجد و بنای آن - وابستگی در بقا
۳) مولد برق و جریان برق - وابستگی در پیدایش	۴) مولد برق و جریان برق - وابستگی در بقا

۱۲۷۴- کدام عبارت مفهوم آیه شریفه ﴿يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾ را به درستی بیان می‌نماید؟

- ۱) وابستگی همه موجودات جهان به اراده خداوند و وابستگی آنها در پیدایش و بقای خود به خداوند
- ۲) بندگی و عبودیت در پیشگاه الهی و وابستگی وجود انسان‌ها به خداوند در مرحله بقا
- ۳) وابستگی موجودات و مخلوقات به اراده الهی و نیازمندی به خداوند فقط در مرحله پیدایش
- ۴) بندگی و عبودیت در پیشگاه الهی و وابستگی وجود انسان‌ها به خداوند در مرحله پیدایش

۱۲۷۵- اگر بخواهیم برای ثمره افزایش عبودیت و بندگی مستندی در میان آیات و روایات پیدا کنیم کدام عبارت هدایتگر ما به این معنی خواهد بود؟

۱) ﴿يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ﴾	۲) ﴿اَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ اِلَى اللّٰهِ وَ اللّٰهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ﴾
۳) «ما رأیت شیئاً الا و رأیت الله قبله و بعده و معه»	۴) «اللّٰهُمَّ لَا تَكْلِنِي اِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ اَبداً»

۱۲۷۶- دلیل شباهت وجود خداوند به نور در آیه ﴿اللّٰهُ نُورَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ﴾ چیست و کدام عبارت شریفه با این آیه از لحاظ مفهومی تناسب بیشتری دارد؟

- ۱) نور آن چیزی است که خودش پیدا و آشکار است و باعث آشکار شدن چیزهای دیگر هم می‌شود. - «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ»
- ۲) نور آن چیزی است که خودش پیدا و آشکار است و باعث آشکار شدن چیزهای دیگر هم می‌شود. - «ما رأیت شیئاً الا و رأیت الله قبله و بعده و معه»
- ۳) نور سبب دیدن همه چیز می‌شود مانند وجود خداوند که سبب وجودیافتن هر چیز می‌شود. - «ما رأیت شیئاً الا و رأیت الله قبله و بعده و معه»
- ۴) نور سبب دیدن همه چیز می‌شود مانند وجود خداوند که سبب وجودیافتن هر چیز می‌شود. - «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ»

۱۲۷۷- این معرفت عمیق و والا که انسان بتواند با هر چیزی، خدا را ببیند چه ویژگی دارد و این هدف برای چه کسانی قابلیت دسترسی بیشتری دارد؟

- ۱) در نگاه نخست دشوار به نظر می‌رسد. - افرادی که به بلوغ رسیده‌اند.
- ۲) در نگاه نخست امکان‌پذیر به نظر نمی‌رسد. - افرادی که به بلوغ رسیده‌اند.
- ۳) در نگاه نخست امکان‌پذیر به نظر نمی‌رسد. - برای جوانان و نوجوانان
- ۴) در نگاه نخست دشوار به نظر می‌رسد. - برای جوانان و نوجوانان

۱۲۸۶- اگر گفته شود «عالم محضر خداست و آدمی براساس فطرت خویش او را می‌یابد.» بر مفهوم کدام بیت تأکید کرده‌ایم؟

(۱) ما همه شیران ولی شیر علم	حمله‌مان از باد باشد دم‌بدم
(۲) ذات نایافته از هستی، بخش	چون تواند که بود هستی بخش
(۳) ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما	تو وجود مطلق نه فانی نما
(۴) دلی کز معرفت نور و صفا دید	به هر چیزی که دید اول خدا دید

۱۲۸۷- نیازمندی «ممکن‌الوجود به واجب‌الوجود بالذات» از ترکیب کدام مقدمات حاصل می‌شود؟

- (۱) عدم اتکای پدیده‌ها به خود در وجودیافتن - احتیاج دائمی ممکن‌الوجود به واجب‌الوجود
- (۲) عدم اتکای پدیده‌ها به خود در وجودیافتن - عدم احتیاج واجب‌الوجود به پدیدآورنده
- (۳) قائم بالذات بودن غیرپدیده‌ها - احتیاج دائمی ممکن‌الوجود به واجب‌الوجود
- (۴) قائم بالذات بودن غیرپدیده‌ها - عدم احتیاج واجب‌الوجود به پدیدآورنده

۱۲۸۸- درخواست پیوسته و بدون وقفه مخلوقات از خداوند متعال، ضرورت کدام صفت را در خداوند ایجاب می‌نماید و ثمرهٔ درک این درخواست و

نیاز کدام است؟

(۱) ﴿و الله هو الغنی الحمید﴾ - افزایش خودشناسی	(۲) ﴿و الله هو الغنی الحمید﴾ - افزایش عبودیت
(۳) ﴿کلّ یوم هو فی شأن﴾ - افزایش عبودیت	(۴) ﴿کلّ یوم هو فی شأن﴾ - افزایش خودشناسی

۱۲۸۹- از مقایسهٔ رابطهٔ «خدا و جهان» با رابطهٔ «ساعت و ساعت‌ساز» متوجه فقدان کدام موضوع در رابطهٔ دوم می‌شویم و این مفهوم، اثبات‌کنندهٔ

کدام یک است؟

(۱) تنظیم اجزا - نیازمندی مخلوق به خالق در پیدایش	(۲) تنظیم اجزا - نیازمندی مخلوق به خالق در بقا
(۳) پدیدآوردن اجزا - نیازمندی مخلوق به خالق در بقا	(۴) پدیدآوردن اجزا - نیازمندی مخلوق به خالق در پیدایش

۱۲۹۰- چند بیت از ابیات زیر با آیهٔ شریفهٔ ﴿یا ایّها النّاس انتم الفقراء الی الله و الله هو الغنی الحمید﴾ تناسب معنایی دارد؟

(الف) ما چو ناییم و نوا در ما ز توست	ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست
(ب) دلی کز معرفت نور و صفا دید	به هر چیزی که دید اول خدا دید
(پ) به صحرا بنگرم صحرا تو بینم	به دریا بنگرم دریا تو بینم
(ت) به هر جا بنگرم کوه و در و دشت	نشان از قامت رعنا تو بینم
(۱) یک	(۲) دو
(۳) سه	(۴) چهار